

Копіювання західних зразків у процесі побудови української партійно-парламентської системи не викликало суттєвих змін. Багатопартійна система перетворилася на політичне поле партійних субститутів, які за допомогою неформальних видів електорального капіталу приходять до влади. Партійний субститут – це формалізована патронажно-клієнтарна мережа, яка базується на владному або олігархічному ресурсі та являє собою політичний проект, оформлений в інститут політичної партії [11, р.20]. Ці субститути не мають належного контролю з боку громадянського суспільства, мають слабку легітимність. Вони формуються згори і мають закритий стратифікаційний характер. У сучасних українських реаліях партійна система класифікується не за ідеологічними засадами, а за такими функціональними ознаками, як політичні складові провідних фінансово-промислових груп, створення конкурентоспроможних технічних політичних кандидатів, партій, блоків, метою яких є не перемога на виборах, а перетягування голосів у реально прохідних політичних суб'єктів. Такі особливості характерні для квазіпартійної системи, яка моделює своє існування в контексті неопатримоніальної політичної системи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дюверже М. Политические партии / Морис Дюверже. – М.: Акад. проект, 2000. – 558 с.

2. Dahl R. Party Systems and Patterns of Opposition / Robert Dahl // The West European Party Systems / Peter Mair (ed.). – Oxford: Oxford University Press, 1990. – P. 296-302.
3. Blondel J. Types of Party Systems / Jean Blondel // The West European Party Systems / Peter Mair (ed.). – Oxford: Oxford University Press, 1990. – P. 302-311.
4. Rokkan S. The electoral balance / Stein Rokkan // The West European Party Systems / Peter Mair (ed.). – Oxford: Oxford University Press, 1990. – P. 311-315.
5. Sartori G. Parties and party systems. A framework for analysis / Giovanni Sartori. – Cambridge: Cambridge University Press, 1976. – 257 p.
6. Mair P. Party Systems and Structures of Competition / Peter Mair // Comparing Democracies: Elections and Voting in Global Perspective / Lawrence LeDuc, Richard G. Niemi and Pippa Norris (eds.). – Thousand Oaks: Sage, 1996. – P. 49-82.
7. Siaroff A. Comparative European Party Systems: An Analysis of Parliamentary Elections Since 1945 / Alan Siaroff. – New York: Garland Publishers, 2000. – 484 p.
8. Українські вибори [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ukraine-elections.com.ua/election_data/vybory_result/parlament/2014-10-26
9. Фисун А.А. Украинская неопатримониальная демократия: формирование, специфика и тенденции развития / А.А. Фисун // Ойкумена: Альманах сравнительных исследований политических институтов, социально-экономических систем и цивилизаций / Под ред. А.А. Фисуна. – Х.: Золотые страницы, 2011. – Вып. 8. – С.119-127.
10. Касьянов Г. Украина 1991-2007: очерки новейшей истории / Г. Касьянов. – К.: Наш час, 2008. – С. 230 -240.
11. Hale H. Why Not Parties In Russia? Democracy, Federalism, and the State / Henry Hale. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006. – 288 p.

УДК 321.7;323.2;324;342.82

Зінченко М. В.

Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна

ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ ЗМІНИ ВИБОРЧИХ СИСТЕМ В УКРАЇНІ

Аналізується розвиток виборчих систем в Україні в контексті зміни виборчого законодавства. Показано, що кожний новий склад парламенту приймає новий законопроект, яким змінює норми й правила проведення наступних виборів народних депутатів з урахуванням реалій, політичного розкладу сил та досвіду проведення минулих виборів. Аналізується неспроможність парламентарів до створення і затвердження оптимальної виборчої системи в Україні.

Ключові слова: виборча система, політичні партії, вибори, парламент

Зинченко Н.В.

ПРИЧИНЫ И ПОСЛЕДСТВИЯ ИЗМЕНЕНИЯ ИЗБИРАТЕЛЬНЫХ СИСТЕМ В УКРАИНЕ

Анализируется развитие избирательных систем в Украине в контексте изменения избирательного законодательства. Показано, что каждый новый состав принимает новый законопроект, изменяющий нормы и правила проведения следующих выборов народных депутатов с учетом реалий, политического расклада сил и опыта проведения прошлых выборов. Анализируется неспособность парламентариев к созданию и утверждению оптимальной избирательной системы в Украине.

Ключевые слова: избирательная система, политические партии, выборы, парламент

Zinchenko M.

REASONS AND CONSEQUENCES OF CHANGING ELECTORAL SYSTEMS IN UKRAINE

The article analyzes the development of electoral systems in Ukraine in the context of changing electoral law. It is shown that each new parliament adopts a new bill, which changes the rules for holding the next election, taking into consideration the realities, the political schedule of forces and the experience of holding the past elections. The inability of MPs to create and approve an optimal electoral system in Ukraine is shown.

Key words: electoral system, political parties, elections, parliament

В Україні за 26 років незалежності не сформовано оптимальну виборчу систему, яка б не викликала шквал критики після оприлюднення результатів голосування. Вибори до Верховної Ради проводились за 5 різними Законами, лише перед позачерговими виборами не приймався новий закон, який би регулював правила проведення виборчої кампанії. Навіть наприкінці 2017 року ведуться дискусії про зміну виборчої системи, особливо активно акцентується увага на прийнятті пропорційної системи з відкритими регіональними списками. Запропоновані народними депутатами законопроекти та «Про вибори народних депутатів України» та проекти Виборчого Кодексу залишалися без розгляду з 2015 року, лише у жовтні 2017 р. парламентом було відхилено всі проекти Законів, тоді як 7 листопада Верховна Рада України 226 голосами проголосувала за прийняття Виборчого Кодексу з відкритими списками під час парламентських виборів, у першому читанні.

Метою статті є дослідження зміни виборчих систем під час парламентських виборів. Згідно з метою окреслені такі завдання:

- виокремити причини зміни виборчого законодавства перед кожними черговими виборами;
- проаналізувати всі 5 Законів «Про вибори народних депутатів України» та Закон «Про вибори народних депутатів Української РСР» 1989 року;

- дослідити результати та наслідки проведення голосування до Верховної Ради з 1990 по 2014 рік.

У науковій літературі немає єдиного розуміння поняття «виборча система», її принципів, які зумовлюють свободу виборів; немає єдиного підходу до співвідношення понять «виборча система» і «виборче право»; неоднозначно тлумачиться виборчий процес, а коментарі його складових не відрізняються єдністю і переконливою досконалістю; обмежено розглядається зміст гарантій виборчих прав громадян.

Юрій Ключковський виділяє два основні трактування терміна «виборча система»: широке і вузьке. Згідно з широким розумінням, – це «порядок організації і проведення виборів до представницьких органів державної влади, місцевого самоврядування і здійснення громадянами своїх виборчих прав. Ґрунтується на принципах виборчого права», згідно ж вузьким розумінням, виборча система – це «спосіб визначення результатів виборів», тобто спосіб розподілення мандатів між кандидатами, згідно з результатами голосування. Найчастіше застосовують термін «виборча система» у вузькому розумінні. Ю. Ключковський акцентує на тому, що кожен виборчу систему слід характеризувати виходячи з таких основних засад: прямі, рівні, чесні, вільні, періодичні, загальні вибори та таємне і особисте голосування [1, с. 12].

Специфікою України є досить часта зміна виборчого законодавства. Всього в Україні вибори до парламенту проводились за трьома виборчими системами. Серед них:

1. мажоритарна система абсолютної більшості – всі 450 мандатів розподіляються за одномандатними округами, де переможцем стає кандидат, який набрав більше половини голосів виборців (вибори 1990, 1994 років);
2. пропорційна система із закритими списками – є один багатомандатний округ, в якому партії отримують кількість мандатів, відносно відсотку кількості виборців, які підтримали цю партію голосом, порядок кандидатів у списку визначає сама партія (вибори 2006, 2007 років);
3. паралельна виборча система – один багатомандатний виборчий округ, в якому розподіляється 225 мандатів депутатів за пропорційною системою із закритими списками та 225 одномандатних округів, де голосування проводиться за системою відносною більшості, тобто переможцем в окрузі стає кандидат, який отримав більшість голосів виборців (вибори 1998, 2002, 2012, 2014 років).

Склад Верховної Ради України 1-го скликання, яка спочатку мала назву «Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки 12-го скликання», обирався 4 березня 1990 р. на перших альтернативних виборах. Згідно з Законом «Про вибори народних депутатів Української РСР» 1989 р., право висувати кандидатів мали трудові колективи, колективи навчальних закладів, громадські організації, збори виборців або військовослужбовців [2]. Про політичні партії мова не йшла, тому що скасування 6-ої статті Конституції СРСР, якою була закріплена однопартійна політична система, відбулося лише під час III з'їзду народних депутатів СРСР, який проходив з 12 по 15 березня 1990 р. [3].

Досить неочікуваними стали результати голосування. Під час першого туру виборів було обрано лише 112 депутатів, інші мандати були розподілені під час повторного голосування 18 березня. У документі ЦК КПУ «Про підсумки виборів народних депутатів Української РСР та місцевих Рад республіки» від 30 березня 1990 р. відзначено, що серед 443 обраних народних депутатів УРСР, членів КПРС – 85 % [4, с. 5]. Однак слід зазначити, що створений 18 листопада 1989 року «Демократичний блок України» все ж отримав близько 25 % мандатів. Значну перемогу демократичні

сили одержали у Львівській області (24 мандати із 24), Івано-Франківській (11 із 12), Тернопільській (8 із 10), Волинській (6 із 9), Рівненській (3 із 10), Закарпатській (3 із 11). А також у містах: Києві (17 із 22), Харкові (10 із 14), Донецьку (6 із 9), Вінниці (2 із 3), Сумах (1 із 2), Кіровограді (2 із 2), Дніпропетровську (1 із 10) [5].

Вибори 1990 р. показали, що комуністична партія не має абсолютної підтримки, серед населення стрімко ростуть демократичні погляди. Як доказ новостворена коаліція налічувала лише 239 депутатів, та отримала назву «група 239». З цього можна зробити висновок, що двотурова система абсолютної більшості показала, що підтримка компартії серед населення залишалась ще досить високою, проте не більше 60%.

Закон України «Про вибори народних депутатів України», прийнятий 18 листопада 1993 р. був багато в чому схожий на попередній: зберігалась двотурова мажоритарна система, вибори визнавалися чинними лише за умови 50-відстокової явки по виборчому округу. Проте порівняно із Законом 1989 року в тексті відбулися значні зміни:

- згідно з ч. 2, 5, ст. 2, балотувались мали право громадяни, які досягли 25 років та не мали непогашених судимостей;

- згідно з ч. 1-6, ст. 23, висувати кандидатів отримали право політичні партії (в Україні було зареєстровано 18 партій станом на 17.11.1993 р. [6]) та блоки, проте цей процес був досить складним: по-перше, партії мали пройти повторну реєстрацію в ЦВК, по-друге, під час проведення партійних зборів (конференції) мають бути присутніми не менше двох третин місцевого осередку, по-третє, під час висування кандидатів, до їхніх заяв партія мала прикласти список зі 100 представників регіонального осередку цієї партії з паспортними даними кожного;

- згідно з ч. 9, ст. 23, для повноцінної реєстрації вводиться поняття грошової застави та збір підписів на підтримку кандидата [7].

З вищезазначеного можна зробити висновок, що закон написаний з урахуванням активізації політичних партій в Україні, проте для них були поставлені досить жорстокі вимоги порівняно з висуванням кандидатів трудовими колективами.

27 березня 1994 р. пройшли дострокові парламентські вибори, проте правила, встановлені Законом, дозволили отримати мандат після першого туру лише 49 народним обранцям, в інших округах або

явка була меншою 50%, або жоден з кандидатів не міг набрати більше 50% підтримки виборців. Після другого туру виборів, який відбувався 4 та 11 квітня, депутатами стали ще 287 кандидатів, таким чином було обрано вже 336 депутатів. Під час першого та другого турів перевиборів, які відбувались 24, 31 липня та 7 серпня у Верховну Раду дообрали ще 60 депутатів, таким чином склад парламенту збільшився до 396 обранців. Восени того ж року було обрано ще 9 депутатів. На початок 1995 року Верховна Рада була сформована на 90% – 45 мандатів залишались вакантними [8].

Після парламентських виборів 1990 р. вакантними залишилися 7 мандатів, але результатом позачергових виборів 1994 р. стали 114 виборчих округів без народного депутата, до кінця року ця кількість зменшилась до 45, проте повторні вибори відбувались до 1997 р., а склад Верховної Ради України так і не став повним. Це явище можна сміливо називати кризою мажоритарної системи в Україні: по-перше, на повторні вибори витрачалась чимала сума бюджетних грошей для адміністрування, по-друге, в окремих округах виборчий процес майже не зупинявся, що призвело до певної втоми виборців – протягом року явка ставала меншою, по-третє, до кінця своїх повноважень в 1998 році Верховна Рада України так і не отримала повний склад в 450 депутатів, по-четверте, можна констатувати факт того, що серед виборців наявний значний відсоток недовіри до всіх кандидатів та водночас незначна підтримка великої кількості кандидатів, що унеможливило обрання одного.

До виборів 1998 р. Верховна Рада знову прийняла новий Закон «Про вибори народних депутатів». У Законі була прописана паралельна виборча система, здебільшого запозичена з сусідньої Російської Федерації – 225 мандатів розподілялись за мажоритарними округами, де переможцем ставав кандидат, який набрав найбільше голосів, інші ж 225 мандатів – за пропорційною системою відносною більшості із чотиривідсотковим бар'єром для політичних партій і блоків. Ще однією особливістю нового закону стала відміна мінімальної явки в день голосування, що дозволило обрати депутатів по всіх одномандатних округах [9].

З одного боку, політичні партії побачили приклад «Партії Зелених України», коли завдяки рекламним роликам на телебаченні партія пододала бар'єр, і тому кількість прихильників повноцінної відмови від

«мажоритарки» зростає. З іншого боку, прихильники голосування за конкретних кандидатів в одномандатних округах вказували на те, що із утвердженням пропорційної системи партії перестануть займатись інституційною розбудовою на місцях, орієнтуючись лише на всеукраїнський рівень.

У таких суперечках пройшло декілька років, і хоч вибори 2002 р. проводились згідно з новим Законом, особливих відмінностей до порядку встановлення результатів виборів він не вніс, основні зміни були в більш детальному описанні всіх процедурних моментів [10]. Делегація Національного Демократичного Інституту Міжнародних Відносин США (НДІ), яка спостерігала за перебігом виборчого процесу зазначала, що мажоритарна складова виборчої системи посилює використання «адміністративного ресурсу» – зловживання владою у своїх цілях окремими кандидатами [11].

Прихильників пропорційної виборчої системи ставало все більше і як наслідок – в 2004 році був прийнятий черговий Закон «Про вибори народних депутатів», основною зміною якого був повноцінний перехід до пропорційної виборчої системи [12]. Це дозволило партіям уникнути присутності у складі Верховної Ради позапартійних незалежних кандидатів, які не входили ні до коаліції, ні до опозиції. Проблема із використанням «адмінресурсу» в одномандатних округах була певною мірою розв'язана, адже під час встановлення результатів рахувались голоси всієї країни. Але виникала нова проблема – персоналії в виборчому списку партії встановлювала сама партія, що спричинило новий ризик – продаж місць у списках партій, і виборець ніяким чином не міг впливати на підтримку певного кандидата.

Перший склад парламенту, обраний за цією системою, пропрацював не більше року. Неспроможність створити працюючу коаліцію та відхід в опозицію президентської партії призвели до складення повноважень депутатами фракцій «Наша Україна» та «Блок Юлії Тимошенко», що унеможливило функціонування Верховної Ради в принципі – кількість депутатів була менше 300, тому на осінь 2007 року було призначено вибори згідно з тим самим Законом. У підсумку – партії просто по-новому розподілили кількість мандатів, а Соціалістична партія не пододала тривідсотковий бар'єр.

У 2011 р. парламентом був прийнятий черговий Закон «Про вибори народних депутатів України», за яким пройшли чер-

гові вибори 2012 р. та позачергові – 2014 р. Принцип розподілу мандатів був скопійований із Закону 2001 р., зі збільшенням прохідного бар'єру з 3 до 5 відсотків. Також новим Законом не передбачена участь блоків політичних партій у виборах. На відміну від Закону 2004 р. знову отримали право балотуватись позапартійні кандидати шляхом самовисування [13]. Парламентські вибори 2012 р., особливо мажоритарна складова ознаменувались масштабними порушеннями виборчого законодавства. В українських реаліях виборча кампанія в одномандатних округах перетворилась на «засіювання» та апогей «адмінресурсу»: згідно з «Громадянської мережі «ОПОРА» в серпні-жовтні 2012 р. зафіксовано 457 випадків використання «адмінресурсу», 366 випадків підкупу виборців, 302 – перешкоджання політичній діяльності [14].

У 2014 р. згідно з цим Законом відбулися позачергові вибори народних депутатів. І якщо зловживання «адмінресурсом» суттєво зменшилось завдяки переділу влади після Революції Гідності, то підкуп виборців став одним із найпоширеніших методів ведення виборчої кампанії. А в умовах недоказовості та безкарності за правопорушення виборчого законодавства, яке ми можемо спостерігати в Україні, – лише 5% відкритих кримінальних проваджень доходять до суду [15], мажоритарна складова будь-якої виборчої системи не може ефективно використовуватись на території України.

У цілому станом на 2017 рік, в Україні й досі не прийнятий Закон «Про вибори народних депутатів», який би задовольняв всі верстви населення – від звичайних виборців до регіональних політиків, політичних партій та експертного середовища, тобто всіх політичних акторів. Зокрема у Резолюції 1755 (2010) Парламентської Асамблеї Ради Європи прямо наголошується на необхідності запровадження на виборах народних депутатів України пропорційної виборчої системи, яка базувалась би на відкритих виборчих списках і регіональних виборчих округах. Рекомендації щодо впровадження пропорційної виборчої системи з голосуванням у регіональних округах за відкриті партійні списки висловлювалися і Венеціанською комісією, зокрема у її висновку щодо Закону «Про вибори народних депутатів України» 2011 р. Пропорційна виборча система з відкритими регіональними списками дозволяє усунути ряд недоліків, притаманних мажоритарній виборчій системі, пропорційній виборчій системі з голосу-

ванням за закритими партійними списками та змішаній («паралельній») виборчій системі, за якою проводились вибори народних депутатів України у 2012 та 2014 роках [16].

Думки про прийняття пропорційної системи з відкритими регіональними списками експертне середовище громадянського суспільства, представники окремих політичних партій, міжнародні організації. Але основною проблемою є переслідування особистих інтересів різноманітними політичними партіями, що унеможливорює сьогодені написання якісного законопроекту. Навіть прийняття проекту Виборчого Кодексу 3112-1, який підтримується експертним середовищем та міжнародними організаціями, у першому читанні не гарантує чесних виборів у майбутньому, адже до другого читання можна внести будь-які правки. І навіть це не забезпечує легітимних виборів. Причиною цього є колізії в законодавстві, намагання обійти Закон суб'єктами виборчого процесу, безвідповідальність поліції та судів під час розслідування виборчих правопорушень, безкарність та недоказовість порушників. Єдине, що можна точно констатувати – це те, що Закон «Про вибори народних депутатів України» є вкрай непристосованим до реалій України, тому що наразі ми можемо лише спостерігати за купівлею виборців, а разом із цим депутатських мандатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дослідження деяких аспектів еволюції виборчого законодавства України (1989-2006 роки) / Н. В. Богашева, Ю. Б. Ключковський, Л. В. Колісецька. – К.: ПЦ «Фоліант», 2006. – 146 с.
2. Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки «Про вибори народних депутатів Української РСР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/8304-11/page>.
3. Закон СССР от 14 марта 1990 г. N 1360-I «Об учреждении поста Президента СССР и внесении изменений и дополнений в Конституцию (Основной Закон) СССР» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitution.garant.ru/history/ussr-rsfsr/1977/zakony/185465/>.
4. Муравський О. Виборча кампанія 1990 року до верховної ради УРСР та місцевих органів влади: особливості західноукраїнського регіону [Електронний ресурс] /Муравський О. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Uks_2013_23_60.pdf.
5. Рісч Й. Вибори від формалізму до демократизму (досвід України в 70-90-ті роки ХХ ст). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vuzlib.com.ua/articles/book/31718-vibori_v%D1%96d_formal%D1%96zmu_do_dem/1.

6. Відомості щодо зареєстрованих у встановленому законом порядку політичних партійстаном на 17 січня 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ddr.minjust.gov.ua/uk/ca9c78cf6bbee6db5c05f0604acdbdec/politychni_partiyyi/.
7. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 18.11.1993. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3623-12>.
8. Вибори в незалежній Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.cvk.gov.ua/visnyk/pdf/2007_1/Page93.pdf.
9. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 24.09.1997. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/541/97-%D0%B2%D1%80/page>.
10. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 02.11.2001. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2766-14/page>.
11. Выборы-2002 под знаком запуганной прессы и админресурса / NDI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/rus/news/2002/02/17/4365895/>.
12. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 06.07.2005. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1665-15>.
13. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 10.12.2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>.
14. Вибори до Верховної Ради 2012 року / Громадянська мережа «ОПОРА» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oporaua.org/vybory/vybory-do-verkhovnoi-rady-2012-roku>.
15. Звіт. Розслідування злочинів, пов'язаних із виборчим процесом 2014 р./ Громадянська мережа «ОПОРА» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oporaua.org/vybory/vybory-do-verkhovnoi-rady-2014/7993-zvit-rozsliduvannja-zlochyniv-povjazanyh-iz-vyborchym-procesom-2014-r>.
16. Концепція нової редакції Закону «Про вибори народних депутатів України» / Громадянська мережа «ОПОРА» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.oporaua.org/news/7469-konceptija-novoji-redakciji-zakonu-pro-vybory-narodnyh-deputativ-ukrajiny>.

УДК 323.2:343.791:34.07(477)

Гринь І.О.

Харківський національний
університет імені В.Н. Каразіна

ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ СИСТЕМИ: УКРАЇНСЬКА СПЕЦИФІКА

Розглянуто таке явище, як корупція. Проаналізовано взаємодію таких державних органів боротьби з корупцією, як: Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), Спеціалізована антикорупційна прокуратура (САП), Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними внаслідок корупційних та інших злочинів, Національна рада з питань антикорупційної політики при президенті України та Державне бюро розслідувань (ДБР). Проаналізовано їх повноваження, визначено їх «точки дотику».

Ключові слова: корупція, держава, службові обов'язки, антикорупційна діяльність, повноваження державних органів у боротьбі з корупцією.

Гринь І. О.

ФОРМИРОВАНИЕ АНТИКОРУПЦИОННОЙ СИСТЕМЫ: УКРАИНСКАЯ СПЕЦИФИКА

Рассмотрено такое явление, как коррупция. Проанализировано взаимодействие таких государственных органов по борьбе с коррупцией, как: Национальное агентство по предупреждению коррупции (НАЗК), Национальное антикоррупционное бюро Украины (НАБУ), Специализированная антикоррупционная прокуратура (САП), Национальное агентство Украины по вопросам выявления, розыска и управления активами, полученными в результате коррупционных и других преступлений, Национальный совет по вопросам антикоррупционной политики при президенте Украины и Государственное бюро расследований (ГБР). Проанализированы их полномочия, определены их «точки соприкосновения».

Ключевые слова: коррупция, государство, должностные обязанности, антикоррупционная деятельность, полномочия государственных органов в борьбе с коррупцией.